

Чубенко Віра Анатоліївна

*кандидат юридичних наук, науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

ORCID: 0000-0002-7235-3820

***ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА MILITARY TECH ІННОВАЦІЙ ЯК ОДНОГО
ІЗ АСПЕКТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ
В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД***

Наукова робота присвячена аналізу основних тенденцій в сфері інноваційної діяльності, а саме розвитку military tech інновацій в зв'язку з необхідністю зміцнення обороноздатності держави через повномасштабне вторгнення російської федерації. Доведено та підкреслено вагому роль зазначених інновацій в сфері забезпечення безпеки та обороноздатності держави та необхідність їх унормування у відповідних правових актах нашої держави, а також можливість бути рушієм економічного відновлення держави в повосенний період.

Ключові слова: military-tech інновації, defense tech інновації.

Chubenko Vira

*Ph.D, Researcher of Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework
for the Innovative Development of National Academy of Legal Sciences of Ukraine*

***LEGAL CHARACTERISTICS OF MILITARY TECH INNOVATIONS AS ONE OF
THE ASPECTS OF ECONOMIC RECOVERY AND DEVELOPMENT OF
UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD***

The scientific work is devoted to the analysis of the main trends in the field of innovative activity, namely the development of military tech innovations in connection with the need to strengthen the state's defense capabilities due to a full-scale invasion of the Russian Federation. The important role of these innovations in the field of ensuring the security and defense capability of the state and the need for their regulation in the relevant legal acts of our state, as well as the possibility of being a driver of the economic recovery of the state in the post-war period, have been proven and emphasized.

Keywords: military-tech innovations, defense tech innovations.

У сучасному військовому конфлікті технологічна перевага відіграє ключову роль. Використання передових технологій є вирішальним для безпеки та ефективності наших військових [6]. З початку повномасштабного російського вторгнення на нашу територію, інноваційна сфера, як одна з найбільш динамічних у розрізі вітчизняної економіки, не стала виключенням та оперативно зреагувала на нові потреби ринку. Зокрема, в сфері інноваційної діяльності прослідковується зміщення пріоритетів до напрямків *military-tech/defense tech* та *deep tech*, а також значно посилилась активна співпраця з європейськими ініціативами [1, с. 168]. На фоні сучасних викликів та досягнень, за деякими твердженнями [5, с. 107], прогнозується, що українські *military-tech* рішення матимуть світовий вплив, а здатність швидко впроваджувати інновації, висока швидкість реакції на потреби армії та міжнародна підтримка відкривають шлях для виробників української військової техніки до глобального ринку. Вказане вбачається позитивним не тільки в аспекті оборони та перемоги нашої держави, а й з огляду на можливі значні економічні вигоди в майбутньому, зокрема, і в період повоєнного відновлення. Оскільки, *military tech*, як і інші інновації, мають значну додану вартість та можуть стати рушієм економічного розвитку ще й з огляду на практичне впровадження, та наявність досвіду застосування таких інновацій в умовах війни.

Законодавче визначення поняття *military tech* (мілітарі-тек) чи *defense tech* наразі відсутнє. Разом з тим, це скорочення від англійського словосполучення *military technology, defense technology* тобто військові технології, оборонні технології.

Міністр цифрової трансформації України спрогнозував, що наша держава може стати країною № 1 у світі за розвитком мілітарі-тек [2]. На підтримку і масштабування проєктів в сфері *military-tech* націлений державний кластер Brave1: за рік існування він інвестував понад 1 млн доларів. Працює грантовий проєкт Seeds of Bravery із бюджетом 12 млн євро. До 35 тис. доларів на проєкти подвійного призначення надає Ukrainian Startup Fund. В український *military-tech* інвестують й іноземні фонди [3].

Враховуючи викладене, актуалізується питання окреслення правових проблем розвитку military-tech інновацій в Україні.

Справедливо погодитись з думкою [7, с. 213], що запуск стартапу у сфері військових технологій вимагає врахування ризиків, особливо збільшеного контролю з боку Міністерства оборони та відповідних державних органів. Вказане підтверджує необхідність дотримання законодавства в сфері виробництва та обігу військових товарів, а також вимог безпеки та інформацію з обмеженим доступом. Проте, існуючі нормативно-правові акти в Україні часто не відповідають потребам динамічного ринку у сфері military tech. Законодавство в цій сфері вимагає збалансованості між забезпеченням національної безпеки та створенням умов для інноваційного розвитку. Важливим є розробка правил та стандартів, що сприятимуть інвестуванню в оборонну промисловість, при цьому забезпечуючи прозорість та захист інтересів як інвесторів, інноваторів так і держави. Недостатня адаптація законодавства до сучасних вимог інноваційного ринку, складнощі у захисті інтелектуальної власності та високі бар'єри для входження на ринок – основні виклики, які потребують уваги. Це ускладнює залучення венчурного капіталу у сферу військових технологій та гальмує інноваційний розвиток України.

Разом з тим, слід відмітити, що незважаючи на динамічність розвитку military-tech інновацій в Україні а також те, що в більшості випадків саме законодавець змушений коригувати правові норми у відповідність до ситуації, яка фактично склалась, на даний час існують певні зрушення в регулюванні правовідносин у вказаній сфері. Так, Кабінетом Міністрів України затверджено Порядок надання фінансової підтримки для забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони (Постанова від 08 березня 2024 року № 262) [4], згідно якого визначено механізм надання фінансової підтримки для забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони, розмір якої дорівнює або перевищує 9000 тис. гривень, та інші питання, пов'язані з наданням фінансової підтримки та впровадженням розробок, створених за рахунок коштів фінансової підтримки. Крім того, вказаної постановою уряд фактично закріпив відносини,

які склались до її прийняття, зокрема, визначивши поняття грантового конкурсу «Brave 1», роз'яснивши дефініцію розробки як будь-якого виробу, системи, комплексу, обладнання, програмного забезпечення (комп'ютерної програми, застосунку тощо), комплектувального виробу чи матеріалу, що створюються та можуть бути використані у сфері оборони. Звичайно, визначення понять military-tech/defense tech у вказаному нормативному акті не наведено, проте, про їх сутність та ознаки можна зробити висновок, виходячи з поняття розробки.

Крім того, на нашу думку, заслуговує на увагу той факт, що в Постанові Кабінету Міністрів України від 08 березня 2024 року № 262, надано можливість Фонду розвитку інновацій запроваджувати програми «Brave 1», які передбачають надання на конкурсних засадах грантів на фіксовану суму для фінансування розробок, що можуть використовуватись у сфері оборони, розміром не більше, ніж 8999,999 тис. гривень, які реалізуються відповідно до положення про грантову програму, затвердженого Фондом, в яких визначаються, зокрема, види розробок, що можуть бути подані на фінансування, кваліфікаційні вимоги до розробників, а також номінальні суми та кількість грантів. З однієї сторони, такий підхід забезпечить оперативність та гнучкість надання грантів розробникам, оскільки Фонд розвитку інновацій самостійно затверджує відповідне положення про такий грант, що є безумовною перевагою в умовах війни та необхідності швидкого реагування на ситуацію, що складається на полі бою. З іншої сторони, вказане створює певні ризики корупційної складової, оскільки відсутні мінімальні вимоги до таких конкурсів, а також умов їх проведення (при цьому, сума гранту є досить значною – до майже 9 мільйонів гривень). Крім того, виникають питання щодо самого формулювання предмету фінансування - «розробок, що можуть використовуватись у сфері оборони», зокрема, яким чином Фонд розвитку інновацій чи інші суб'єкти будуть визначати потребу в таких розробках чи їх можливість/неможливість використання в сфері оборони.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що на даний час, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, розробки, випробування дослідних зразків в сфері military tech відбувається в пришвидшеному режимі, з огляду на потреби

воєнного часу та необхідність захисту держави. При цьому, законодавче, нормативно-правове регулювання є дещо повільнішим процесом, тому є менш пристосованим до умов сьогодення. Разом з тим, нашою державою зроблені кроки у вказаному напрямку, зокрема, Кабінетом Міністрів України 08 березня 2024 року затверджено Порядок надання фінансової підтримки для забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони, який визначає механізм надання зазначеної підтримки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карташов П. Напрями державної підтримки інноваційних проєктів в умовах воєнного стану. *Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу*. С. 168-169. URL: <https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/0595cdaec6d60105120612199caeb97d.pdf#page=168> с. 168.
2. Розвиток military-tech як нової галузі в Україні: чи є перспективи. 2023. URL: <https://hub.kyivstar.ua/news/rozvytok-military-tech-yak-novoyi-galuzi-v-ukrayini-chy-ye-perspektyvu/>.
3. Адріанова Т. Military Tech в Україні. Які юридичні нюанси слід враховувати підприємцям? *Liga.net*. 2024. URL: <https://blog.liga.net/user/tandrianova/article/52330>.
4. Деякі питання забезпечення розвитку інновацій та технологій для потреб оборони : постанова Кабінету Міністрів України від 08 березня 2024 року № 262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/262-2024-п#Text>.
5. Поліщук А.С. Інновації як стратегічний імператив перемоги у російсько-українській війні: виклики і можливості для оборонно-промислового комплексу України. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 5 (05). С. 104-108.
6. Defense-tech кластеру Brave1- рік. Головні досягнення проєкту. 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/defense-tech-klasteru-brave1-rik-holovni-dosiahnennia-proektu>.

7. Шишка О.Р., Шишка Н.В. Проблеми нормативно-правового забезпечення венчурного інвестування в military tech. *Право.ua*. 2023. № 3. С. 211-219.

REFERENCES

1. Kartashov P. Napryamy derzhavnoyi pidtrymky innovatsiynykh proyektiv v umovakh voyennoho stanu. Problemy ta perspektyvy rozvytku innovatsiynoyi diyal'nosti v Ukrayini: vyklyky voyennoho chasu. S. 168-169. URL: <https://knute.edu.ua/file/MzEyMQ==/0595cdaec6d60105120612199caeb97d.pdf#page=168> с. 168 [In Ukrainian].

2. Rozvytok military-tech yak novoyi haluzi Ukrayiny: chy ye perspektyvy. 2023. URL: <https://hub.kyivstar.ua/news/rozvytok-military-tech-yak-novoyi-galuzi-v-ukrayini-chy-ye-perspektyvy/> [In Ukrainian].

3. Adrianova T. Military Tech v Ukrayini. Yaki yurydychni nyuansy slid vrakhovuvaty pidpryyemtsyam? *Liga.net*. 2024. URL: <https://blog.liga.net/user/tandrianova/article/52330> [In Ukrainian].

4. Deyaki pytannya zabezpechennya rozvytku innovatsiy ta tekhnolohiy dlya potreb oborony : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 08 bereznia 2024 roku № 262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/262-2024-p#Text> [In Ukrainian].

5. Polishchuk A.S. Innovatsiyi yak stratehichnyy imperatyv peremohy u rosiys'ko-ukrayins'kiy viyni: vyklyky i mozhlyvosti dlya oboronno-promyslovoho kompleksu Ukrayiny. *Transformatsiyna ekonomika*. 2023. № 5 (05). S. 104-108. [In Ukrainian].

6. Defense-tech klasteru Brave1- rik. Holovni dosyahnennya proektu. 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/defense-tech-klasteru-brave1-rik-holovni-dosyahnennia-proektu> [In Ukrainian].

7. Shyshka O.R., Shyshka N.V. Problemy normatyvno-pravovoho zabezpechennya venchurnoho investuvannya u viys'kovu tekhniku. *Pravo.ua*. 2023. № 3. S. 211-219 [In Ukrainian].